

ЗМІСТ

Передмова	6
1. Загальна частина	8
1.1 Мета та завдання курсу	8
1.2 Перелік знань та вмінь, що формуються у ході вивчення навчальної дисципліни “Вступ до публічного адміністрування”	9
1.3 Зміст лекційного курсу	12
1.4 Зміст практичних занять	15
1.5 Перелік навчальної літератури	16
2. Організація контролю знань та вмінь студентів	19
3. Повчання по вивченню дисципліни	25
3.1. Загальні поради	25
3.2 Повчання по вивченню усіх тем дисципліни	25
4. Методичні рекомендації до виконання курсової роботи	52
4.1 Поради щодо вибору тематики дослідження	52
4.2 Основні етапи виконання курсової роботи	56
4.3 Правила оформлення курсової роботи	60
4.3.1. Загальні вимоги	60
4.3.2. Нумерація	61
4.3.3. Ілюстрації	63
4.3.4. Таблиці	64
4.3.5. Формули	64
4.3.6. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела	66
4.3.7. Оформлення списку використаної літератури	67
4.3.8. Додатки	67
Додаток А Зразок оформлення титульного аркуша	69
Додаток Б Приклади оформлення літературних джерел	70

ПЕРЕДМОВА

В Україні за роки незалежності відповідно до Конституції України постійно змінюється структура та функціонування органів публічної влади всіх рівнів. Розвиток всіх форм власності та громадянського суспільства вимагають перетворення бюрократичного апарату на ефективну систему урядування, яка сприятиме задоволенню прав та законних інтересів громадян. А це в свою чергу зумовлює об'єктивну необхідність для подальшого розвитку і зміцнення діяльності публічних службовців у нових умовах.

Визначальним критерієм для таких змін є впровадження в діяльності службовців України європейських стандартів обслуговування громадян та професійного обслуговування політичного керівництва. Заходи щодо такого впровадження передбачені Концепцією адаптації інституту державної служби до стандартів Європейського Союзу.

Глибоке розуміння проблем, які виникають в процесі формування сучасної доктрини публічної служби, самого поняття публічної служби, а також відповідного інституту, сприятиме більш раціональному підходу до формування кадрової політики відповідно до нових завдань і функцій держави, а також подоланню відчуженості суспільства від публічної влади, підвищенню професіоналізму та компетентності публічних службовців.

Публічне адміністрування є сферою діяльності, що заслуговує на уважне вивчення внаслідок важливості її для загальної освіти студента.

Вивчення дисципліни "Вступ до публічного адміністрування" сприятиме підвищенню рівня загальноєкономічної підготовки студентів, формуванню у них навичок науково-аналітичного опрацювання проблем, що виникають у публічній службі та при реалізації державних інтересів раціонального та ефективного функціонування влади.

Мета методичних рекомендацій полягає в підвищенні ефективності самостійної роботи студентів, а також в тому, щоб зорієнтувати їх в потоці

інформації, яка надходить при вивченні дисципліни, забезпечити допомогу в чіткій, логічно вірній побудові роботи.

Головна задача методичних рекомендацій полягає в тому, щоб навчити студентів:

- 1) самостійно працювати над поставленою проблемою;
- 2) чітко і ясно викладати сутність;
- 3) з'ясувати найважливіші характеристики об'єктів та їх функцій, які вивчаються.

Методичні вказівки **до свого складу включають:**

- 1) перелік знань та вмінь, що формуються у ході вивчення навчальної дисципліни “Вступ до публічного адміністрування”
- 2) зміст лекційного курсу та практичних занять;
- 3) повчання по вивченню усіх тем дисципліни з переліком необхідної літератури;
- 4) методичні рекомендації до виконання індивідуального завдання.

1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

1.1 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КУРСУ

Вступ до публічного адміністрування - є обов'язковою навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців рівня вищої освіти "бакалавр" спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» для всіх форм навчання.

Мета вивчення даної дисципліни - засвоєння теоретичних знань та формування професійних компетентностей щодо усвідомлення теоретико-методологічних засад публічного адміністрування, поглибленого розуміння врядування, обґрунтування основних рис держави та з'ясування особливостей публічної адміністрації на державному, регіональному та місцевому рівнях.

Основні задачі дисципліни – засвоєння основ методологічних досліджень в галузі публічного адміністрування, теоретичних засад демократичного врядування; оволодіння сучасними підходами до визначення результативності та ефективності публічного адміністрування, теоріями моделей в публічному адмініструванні та навичками ідентифікувати їх в практичній діяльності; засвоєння знань про культуру та етику в публічному адмініструванні для вирішення конфліктів при розробці та вживанні антистресових заходів; оволодіння сучасними механізмами управління суспільним розвитком при обґрунтуванні тенденцій розвитку суспільно-політичних процесів; засвоєння пріоритетів інноваційного розвитку країни розробка напрямів удосконалення процесів у сфері публічного адміністрування.

Предметом навчальної дисципліни є закономірності, принципи, функції, методи, засоби, моделі й процеси у публічному адмініструванні та розробка практичних рекомендацій посилення впливовості публічного адміністрування в Україні.

Місце у структурно-логічній схемі: після вивчення дисциплін “Менеджмент”, “Контролінг”, “Введення у природоохоронну діяльність”,

“Антропогенний вплив на природне середовище”, “Конфліктологія”, “Державне та регіональне управління”, “Планування розвитку території”, “Регіональна соціально-економічна політика”.

Дисципліна “**Вступ до публічного адміністрування**” має визначену логіку побудови і цілком конкретний зміст. Він охоплює такі розділи:

- Теоретичні аспекти публічного адміністрування
- Ефективність та результативність демократичного врядування
- Методологічні засади досліджень в галузі публічної адміністрації
- Моделі в галузі публічного адміністрування
- Культура і етика публічного адміністрування
- Конфлікти та стреси в публічному адмініструванні
- Теоретико-методичні засади управління суспільним розвитком
- Теорія держави та суспільство
- Суспільно-політичні процеси: зміст та тенденції розвитку
- Інноваційний розвиток України

Загальний обсяг навчального часу - 120 годин.

1.2 ПЕРЕЛІК ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ, ЩО ФОРМУЮТЬСЯ У ХОДІ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“Вступ до публічного адміністрування”

Внаслідок вивчення дисципліни студент повинен *знати*: методологічні основи публічного адміністрування; інструментарій публічного адміністрування; моделі публічного адміністрування; технологію вирішення конфліктів в публічному адмініструванні та техніку боротьби зі стресовими ситуаціями; основи культури та етики у публічних установах; сучасні механізми управління суспільним розвитком; еволюцію теорії держави та суспільства; зміст суспільно-політичних процесів та розуміння можливих тенденцій розвитку; інноваційні технології

публічного адміністрування; теорію та практику застосування публічного адміністрування за кордоном та в Україні.

вміти: використовувати сучасні підходи до роботи в галузі публічного адміністрування і державної служби з використанням сучасних інструментів, засобів, технік і технологій; розробляти системи публічної звітності в установах галузі публічного адміністрування; визначати ефективність та результативність демократичного врядування; аналізувати і при необхідності адаптувати зарубіжний досвід у процесі застосування моделей в галузі публічного адміністрування; використовувати інструменти вирішення конфліктів у публічному адмініструванні та антистресові засоби; ідентифікувати сучасні механізми управління суспільним розвитком; здійснювати діагностичний аналіз суспільно-політичних процесів та визначати пріоритетні тенденції розвитку; визначати тенденції інноваційного розвитку України та розробляти заходи щодо активізації інноваційної діяльності в межах публічного адміністрування.

Компетенції:

1) Здійснювати обґрунтування прийняття управлінських рішень в умовах демократичного врядування:

✓ Визначати принципи врядування та механізми регулювання соціально-економічних процесів

✓ Визначати ефективність та результативність демократичного врядування

✓ Визначати професійно-кваліфікаційні характеристики публічних службовців

✓ Проводити аналіз конфліктних ситуацій у діяльності публічних службовців

✓ Здійснювати обґрунтований вибір методів та моделей адміністративно-управлінських процесів

✓ Визначати оптимальні управлінські рішення для врегулювання конфліктів та стресових ситуацій

2) Розробляти ефективні рішення з використанням сучасних механізмів управління соціально-політичними процесами в суспільстві:

✓ Визначати суспільні та адміністративні моделі на основі оцінки ефективності управлінських процесів

✓ Прогнозувати сучасні тенденції взаємодії владних структур, політичних і громадських організацій для підвищення ефективності управління на центральному і регіональному рівнях Здійснювати координацію активності громадськості в суспільстві

✓ Ідентифікувати суспільно-політичні процеси та визначати їх вплив на соціально-економічний розвиток

✓ Здійснювати оцінку ефективності інновацій у публічному адмініструванні.

1.3. ПЕРЕЛІК ТЕМ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

Назва тем лекційних занять
<p>Тема 1. Теоретичні аспекти публічного адміністрування</p> <p>1.1. Сутність та зміст публічного адміністрування. Публічне адміністрування та державне управління. Етимологія публічного адміністрування. Світовий досвід публічного адміністрування. Особливості публічного адміністрування в Україні.</p> <p>1.2. Функції та методи врядування. Функції публічного адміністрування. Методи публічної влади та публічного адміністрування. Спеціальні механізми адміністрування соціально-економічних процесів.</p> <p>1.3. Принципи врядування, механізми їх прояву і використання. Закони, закономірності та принципи публічної влади та врядування. Загальнодержавний механізм публічного адміністрування. Регіональні механізми публічного адміністрування та їх узгодженість.</p>
<p>Тема 2. Ефективність та результативність демократичного врядування</p> <p>2.1. Визначення ефективності та результативності публічного адміністрування. Поняття ефект, ефективність, результативність, функціональність. Ефективність державного управління та місцевого самоврядування. Комплексний та системний характер визначення ефективності публічного адміністрування.</p> <p>2.2. Підходи до ефективності та її критерії. Економічна ефективність. Соціальна ефективність. Інноваційно-інвестиційна ефективність. Ефективність проекту. Критерії відбору підходу до визначення ефективності у публічному адмініструванні.</p> <p>2.3. Демократичне врядування як ефективний інструмент публічного адміністрування. Демократія, авторитаризм та тоталітаризм. Наявні інструменти демократичного врядування. Технологія вибору інструменту демократичного врядування. Місце теорії менеджменту у публічному адмініструванні. Роль мотивації публічних службовців для підвищення ефективності демократичного врядування.</p>
<p>Тема 3. Методологічні засади досліджень в галузі публічної адміністрації</p> <p>3.1. Основні етапи та специфіка логіко-теоретичної реконструкції соціально-політичних та адміністративно-управлінських процесів. Місце публічного адміністрування у науковому пізнанні. Наукові та ненаукові методи публічного адміністрування. Логіко-теоретичний підхід до публічного адміністрування та врядування. Реконструкція суспільно-політичних процесів. Вивчення адміністративно-управлінських процесів.</p> <p>3.2. Особливості та специфіка наукового пізнання в галузі публічного адміністрування. Специфіка наукового пізнання у публічному адмініструванні. Методологія дослідження наявних суспільних процесів. Аналіз і синтез у публічному адмініструванні. Системний підхід до дослідження публічних процесів. Математичні методи у публічному</p>

адмініструванні.

3.3. Специфіка наукового знання в соціальній та адміністративно-управлінській галузях. Планування та прогнозування суспільно-політичних процесів в державі. Критерії відбору методів дослідження соціальної складової публічного адміністрування. Стратегічний підхід у адміністративній роботі публічного службовця.

Тема 4. Моделі в галузі публічного адміністрування

4.1. Розвиток суспільних та адміністративних моделей на основі управлінських процесів. Моделі публічного адміністрування. Концепція старого врядування. Концепція нового врядування. Концепція належного врядування. Сучасні тенденції у публічному адмініструванні. Імплементация діючих моделей врядування в українську практику.

4.2. Визначення загальних підходів до формування теоретичної цілісної моделі у галузі державного управління. Поняття цілісності. Аналіз поточного стану публічного управління. Синтез цілісної моделі публічного адміністрування. Апробація та корекція моделі.

Тема 5. Культура і етика публічного адміністрування

5.1. Етична інфраструктура публічного адміністрування. Етика та естетика. Етичні принципи у публічному адмініструванні. Архетипний підхід до визначення етичних норм поведінки публічного службовця.

5.2. Принципи та норми поведінки представників публічного адміністрування. Норма поведінки та мораль. Етичний кодекс публічного службовця. Засоби виховання публічних службовців. Роль населення у вихованні публічних службовців. Притягнення до відповідальності за порушення етичного кодексу публічного службовця.

5.3. Визначення іміджу працівника та особливості його впливу на ефективність публічного адміністрування. Поняття іміджу. Стиль публічного службовця. Інтер'єр кабінету публічного службовця. Стиль мовлення та комунікативні здібності публічного службовця. Формування позитивного іміджу та його вплив на ефективність роботи публічного службовця.

5.4. Службова етика та етикет в публічному адмініструванні. Права та обов'язки публічного службовця. Професійні та особисті якості публічного службовця. Дипломатичний етикет.

Тема 6. Конфлікти та стреси в публічному адмініструванні

6.1. Зміст та етимологія конфліктів, їх різновиди. Конфліктологія в системі соціальних наук. Історична традиція в дослідженні проблем конфлікту. Поняття "конфлікту": різноманітність інтерпретацій, специфічні риси. Предмет і об'єкт конфлікту. Проблема меж конфлікту; його соціальні функції

6.2. Механізми управління конфліктами інтересів. Головні рушійні сили конфлікту. Механізм розгортання та підстави політичного конфлікту. Проблема політичної напруженості в суспільстві. Роль влади в управлінні політичними конфліктами. Конфлікт і консенсус як способи їх розв'язання.

6.3. Конфлікти інтересів в публічному адмініструванні. Економічний

конфлікт як зіткнення інтересів потреб. Ідеологічна конфронтація як ціннісний конфлікт. Конфлікти духовної сфери як ціннісна проблема.

6.4. Моральні регулятори конфліктів інтересів. Мораль та виховання як профілактика високого рівня конфліктності. Роль освітньо-виховних закладів та інституту сім'ї у регулюванні конфліктів інтересів.

6.5. Стресотворюючі фактори у публічному адмініструванні. Засоби уникнення стресів. Роль наявних конфліктологічних знань у професійному призначенні публічного службовця. Фактори, які викликають стрес. Профілактика стресових ситуацій.

Тема 7. Теоретико-методичні засади управління суспільним розвитком

7.1. Взаємодія владних структур, політичних і громадських організацій та підвищення ефективності управління на центральному і регіональному рівнях. Інститути влади та громадянського суспільства: їх взаємодія. Роль територіальної громади у публічному управлінні. Недержавні інституції публічного адміністрування. Ефективне недержавне управління суспільно-політичними процесами. Засоби масової інформації.

7.2. Сучасні тенденції суспільного розвитку. Глобалізаційні тенденції суспільного розвитку. Геополітичний вектор сьогодення України. Сепаратистські тенденції та їх вплив на державну цілісність. Міжетнічна ворожнеча. Інструменти досягнення консолідації суспільства.

7.3. Інноваційний потенціал суспільного розвитку. Інноваційний потенціал суспільного розвитку. Методи визначення інноваційного потенціалу. Індивід та суспільство у розвитку інноваційного потенціалу. Суспільство як джерело консолідованих інновацій.

Тема 8. Теорія держави та суспільство

8.1. Теорія держави і права. Держава, основні ознаки держави. Незалежність та суверенітет. Конституційний процес. Система влади в Україні.

8.2. Громадянське суспільство і держава. Громадянське суспільство та його становлення. Координація активності громадянського суспільства в Україні. Самоорганізація населення та вплив держави на цей процес.

8.3. Особливості соціальної стратифікації в сучасному українському суспільстві. Шляхи подолання соціальної стратифікації. Соціологія як наука про суспільство. Стратифікація українського суспільства. Структура суспільства. Оптимізація соціальних страт.

Тема 9. Суспільно-політичні процеси: зміст та тенденції розвитку

9.1. Сучасні суспільно-політичні процеси. Стабільність та розвиток суспільства. Політичні інститути. Політичні процеси у незалежній державі.

9.2. Політичні партії та громадянське суспільство. Вплив політичних партій на стан державного управління. Законодавча основа діяльності політичних партій. Пліуралізм як принцип демократії. Становлення багатопартійності в Україні. Статус народного депутата України. Політичні партії в Україні. Провладні та опозиційні партії.

9.3. Тенденції сталого розвитку політичних процесів у сучасному суспільстві. Динаміка політичних процесів. Принцип публічності та

прозорості. Криміналізація та відродження авторитаризму. Боротьба з корупцією. Люстрація влади.

Тема 10. Інноваційний розвиток України

10.1. Тенденції інноваційного розвитку України. Законодавче регулювання інноваційного розвитку. Інноваційна стратегія України. Інновації у публічному адмініструванні. Інноваційний потенціал.

10.2. Кадрове забезпечення інноваційного потенціалу України. Кадрове забезпечення. Система освіти в Україні. Закон України "Про державну службу". Кадрова політика у публічному адмініструванні. Публічні службовці та посадові особи. Система освіти публічних службовців.

10.3. Інформаційне суспільство як форма соціальної організації в сучасних умовах. Інформаційне суспільство. Державна політика інформатизації суспільства. Електронне врядування. Електронні суди. Доступ до публічної інформації.

1.4 ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Розділи програми (назва)	Теми занять (завдання)
<p>Змістовий модуль 1.</p> <p>ТЕОРЕТИКО-ІСТОРИЧНІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОГО ВРЯДУВАННЯ</p>	<p><u>Завдання 1.</u> Визначення поняття публічне адміністрування на основі побудови логіко-структурної схеми публічних інституцій в Україні</p>
	<p><u>Завдання 2.</u> Визначення ефективності та результативності демократичного врядування на прикладі Одеської області. Порівняння з іншими регіонами</p>
	<p><u>Завдання 3.</u> Процеси централізації і децентралізації та демократичний вибір України</p>
	<p><u>Завдання 4.</u> Аналіз застосування інструментарію адміністративної культури та адміністративної (службової) етики</p>
<p>Змістовий модуль 2.</p> <p>СУЧАСНІ МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ СУСПІЛЬНИМ РОЗВИТКОМ</p>	<p><u>Завдання 5.</u> Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи для України</p>
	<p><u>Завдання 6.</u> Дебати на тему "Європейський вибір України сприятиме розвитку місцевого самоврядування в Україні"</p>

1.5 ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література:

1. Чернов С.І. Текст лекцій з дисципліни «Публічне адміністрування» / С.І. Чернов, С.О. Гайдученко; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. – Х.: ХНУМГ, 2014. – 97 с.

2. Василенко И. А. Государственное управление в странах Запада: США, Великобритания, Франция, Германия : учебн. пособ. / И. А. Василенко. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Логос, 2000. – 200 с.

3. Гордієнко Л. Ю. Адміністративний менеджмент : навчальний посібник / Л. Ю. Гордієнко, Л. Г. Шемаєва. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2006. – 212с.

4. Державне управління : навч. посібн. / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Расіна та ін. ; за ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.

5. Державне управління і менеджмент : навч. посібн. у таблицях і схемах / Г. С. Одинцова, Г. І. Мостовий, О. Ю. Амосов та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Г. С. Одинцової. – Х. : ХарРІ УАДУ, 2002. – 492.

6. Державне управління в Україні: централізація і децентралізація : монографія / кол. авт; відп. ред. проф. Н. Р. Нижник. – К. : УАДУ при Президентові України, 1997. – 448 с.

Додаткова література:

7. Інфраструктурне забезпечення конкурентної економіки регіонів (методологія і механізми) / П. Ю. Беленький, О. Л. Вальдрат, Н. І. Гомельська та ін. ; Наук. ред. д. е. н., проф. П. Ю. Беленький. – Львів : НАН України. Ін-т регіональних досліджень, 2002. – 308 с.

8. Побудова системи управління якістю в діяльності органів виконавчої влади регіону : монографія / М. В. Афанасьєв, Л. Г. Шемаєва, Л. Й. Аведян та ін. ; [за заг. ред. канд. екон. наук, доцента Л. Г. Шемаєвої. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. – 472 с.

9. Теоретичні засади та організаційні механізми реформування державної служби в Україні : монографія / Н. Л. Гавкалова, Л. Й. Аведян, Л. Ю. Гордієнко та ін. ; за заг. ред. докт. екон. наук, професора Н. Л. Гавкалової. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 328 с.

10. Дзвінчук Д. І. Методичні рекомендації з проведення самостійної та індивідуальної роботи з студентами та слухачами магістратури спеціальності "Державна служба" в умовах інтенсифікації навчання / Д. І. Дзвінчук. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2007. – 92 с.

11. Дзюндзюк В. Б. Ефективність діяльності публічних організацій : [монографія] / В. Б. Дзюндзюк. – Х. : Вид-во ХарРІ УАДУ Магістр, 2003. – 236 с.

12. Институциональные проблемы эффективного государства / под ред. В. В. Дементьева, Р. М. Нуреева. – Донецк : ДонНТУ, 2011. – 292 с.

13. Конституція України. – К. : Преса України, 1996. – 80 с.

14. Коротич О. Б. Державне управління регіональним розвитком України : [монографія] / О. Б. Коротич. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ "Магістр", 2006.–220 с.

15. Лахижа М. І. Модернізація публічної адміністрації: теоретичні та практичні аспекти / М. І. Лахижа. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2009. – 289 с.

16. Мельников Р. М. Проблемы теории и практики государственного регулирования экономического развития регионов : [монография] / Р. М. Мельников. – М. : Изд-во РАГС, 2006. – 347 с. 55

17. Переход к демократии стран Центральной и Восточной Европы в сравнительной перспективе / под ред. А. Антошевского, Р. Хербута ; перевод с польского. – Донецк : Издательство "Донбасс", 2001. – 302 с.

18. Децентралізація підвищить конкурентоспроможність регіонів / Офіційний веб-сайт Фонду ефективного управління [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ua.debaty.org/cms/decentralizatia_main

19. Концепція реформування публічної адміністрації в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.pravo.org.ua/files/administr/Koncrpciya_reform_pabl_admin_2.doc.

20. Корнєєва Т. Відкритість української влади як системний функціональний феномен у сфері управління [Електронний ресурс] / Т. Корнєєва. – Режим доступу : <http://www.isu.org.ua>.

21. Портал органа государственной власти [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.microsoft.com/rus/government/portal>.

22. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – С. 170.

23. Про місцеві державні адміністрації : Закон України // Офіц. вісник України. – 1999. – № 18. – С. 190.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ СТУДЕНТІВ

Контроль поточних знань виконується на базі кредитно-модульної системи організації навчання. Підсумковим контролем є іспит.

Дисципліна «Вступ до публічного адміністрування» містить у собі 2 змістовних модулі з теоретичної частини, 2 змістовних модулі з практичної частини, 1 змістовний модуль індивідуального завдання – написання курсової роботи, 1 змістовний модуль наукової роботи.

Перелік базових знань і умінь, які студенти набувають після виконання усіх змістовних модулів з дисципліни «Вступ до публічного адміністрування» наведено у таблиці 5.

Таблиця 5

Перелік базових знань і умінь, які студенти набувають після виконання усіх змістовних модулів з дисципліни «Вступ до публічного адміністрування»

Змістовні модулі	Знання (теоретичний модуль)	Уміння (практичний модуль)
Змістовний модуль 1	Тема 1. Знання етимології, функцій та методів публічного адміністрування; механізмів адміністрування соціально-економічних процесів Тема 2. Знання критеріїв відбору підходу до визначення ефективності у публічному адмініструванні; технологій вибору інструменту демократичного врядування Тема 3. Знання методологічних основ вивчення адміністративно-управлінських процесів	Тема 1. Вміння визначати особливості публічного адміністрування в Україні Тема 2. Оцінювати ефективність державного управління та місцевого самоврядування Тема 3. Здійснювати вибір методичного інструментарію для дослідження публічних процесів Тема 4. Будувати прогностичні моделі суспільно-політичних процесів. Обґрунтовувати зміни та корективи до моделей на принципах демократичного врядування

	<p>Тема 4. Знання сучасних тенденції у публічному адмініструванні; змісту основних моделей та засобів публічного адміністрування</p> <p>Тема 5. Знання етичного кодексу, прав та обов'язків публічного службовця; обставин притягнення до відповідальності за порушення етичного кодексу публічного службовця</p> <p>Тема 6. Знання факторів, які викликають стрес та моральних регуляторів конфліктів інтересів</p>	<p>Тема 5. Здійснювати вибір засобів виховання публічних службовців; оцінювати стиль мовлення та комунікативні здібності публічного службовця</p> <p>Тема 6. Визначати рушійні сили конфліктів та стресів в публічному адмініструванні. Здійснювати профілактику стресових ситуацій</p>
<p>Змістовний модуль 2</p>	<p>Тема 7. Знання інститутів влади, структури недержавного управління суспільно-політичними процесами; методів визначення інноваційного потенціалу суспільного розвитку</p> <p>Тема 8. Знання засад само організації населення та впливу держави на цей процес; структури суспільства та оптимізації соціальної стратифікації</p> <p>Тема 9. Знання політичних інститутів та динаміки політичних процесів</p> <p>Тема 10. Знання основних складових інноваційного розвитку; законодавства з регулювання інноваційного розвитку</p>	<p>Тема 7. Визначати інструменти досягнення консолідації суспільства та глобалізаційні тенденції суспільного розвитку</p> <p>Тема 8. Вміння здійснювати обґрунтування управлінських рішень з координації активності громадськості та подолання соціальної стратифікації</p> <p>Тема 9. Здійснювати оцінку тенденцій розвитку політичних процесів у сучасному суспільстві</p> <p>Тема 10. Здійснювати обґрунтування управлінських рішень щодо інноваційної стратегії країни та регіонів</p>

Форми контролю знань з дисципліни «Вступ до публічного адміністрування» наведені у таблиці 6.

Таблиця 6

Форми контролю знань з дисципліни «Вступ до публічного адміністрування»

		Форма контролю
Поточний контроль	теоретичних модулів	КР1, КР2
	практичних модулів	КР3, КР4
	індивідуальні завдання	Курсова робота
Підсумковий контроль	ІСПИТ	

Поточний контроль проводиться на основі накопиченої (інтегральної) суми балів, яку студент одержав за підсумками поточних контролюючих заходів.

Лекційний модуль складається з двох змістовних модулів. У таблиці 7 приведена максимальна кількість балів, яку може одержати студент при виконанні контрольної роботи по кожному змістовному модулю.

Таблиця 7

Максимальна кількість балів за контрольні роботи по лекційному модулю

№ модулю	Розділ	Максимальна кількість балів
ЗМ-Л1	Теоретико-історичні засади публічного врядування (КР1).	20
ЗМ-Л2	Сучасні механізми управління суспільним розвитком (КР2)	20
	Всього	40

Оцінка рівня засвоєння знань з лекційного модулю проводиться за допомогою проведення письмових контрольних робіт по теоретичним розділам.

Оцінка знань, вмінь та практичних навичок здійснюється за допомогою **контрольних робіт (КР)** під час практичних занять.

У таблиці 8 наведена максимальна кількість балів, яку може одержати студент при виконанні програми практичного модулю.

Таблиця 8

Максимальна кількість балів по практичним модулям

№ модулю	Розділ	Максимальна кількість балів
ЗМ-П1	Теоретико-історичні засади публічного врядування. КР3	20
ЗМ-П2	Сучасні механізми управління суспільним розвитком КР4	20
ЗМ-І3	Курсова робота	20
	Всього	60

Загальна сума балів, яку одержують студенти *денної форми* навчання за всіма змістовними модулями дисципліни «Вступ до публічного адміністрування», становить **100 балів** (теоретична частина – **40 балів**, практична частина – **60 балів**), вона формує інтегральну оцінку поточного контролю студентів з цієї навчальної дисципліни та є підставою до допуску к іспиту.

Пропуски: **мінус 1 бал** за кожний пропуск заняття (2 години). Якщо пропуск стався з об'єктивних причин, студент має можливість відробити пропущене заняття через усну відповідь та представлення конспекту з пропущеної теми.

УМОВИ ДОПУСКУ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Для денної форми навчання питання про допуск до іспиту за підсумками модульного накопичувального контролю регламентуються п. 2.4 «Положення про проведення підсумкового контролю знань студентів», а саме, студент вважається допущеним до підсумкового семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни, якщо він виконав всі види робіт, передбачені робочою навчальною програмою дисципліни і набрав за модульною системою суму балів **не менше 50% від максимально можливої за практичну частину** дисципліни.

Якщо дисципліна закінчується іспитом, то студент, який не має на початок заліково-екзаменаційної сесії заборгованості по дисципліні, складає письмовий іспит за затвердженим розкладом та процедурою, яка виписана у пп. 2.7–2.10 «Положення про проведення підсумкового контролю знань студентів».

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Семестровий екзамен – це письмова форма підсумкового контролюючого заходу, який проводиться в період заліково-екзаменаційної сесії. Під час екзамену, перш за все, перевіряється засвоєння студентом базової компоненти теоретичної частини навчальної дисципліни **«Вступ до публічного адміністрування»**.

Студенти, які на перший день заліково-екзаменаційної сесії мають заборгованість з практичної частини курсу, не допускаються до підсумкового семестрового контролю до моменту ліквідації цієї заборгованості у встановленому порядку.

Ліквідація заборгованості **з практичної частини курсу** здійснюється за графіком, який складається викладачами кафедри, затверджується її завідувачем та оприлюднюється для студентів на останній день семестру.

Студент, який не має на початок заліково-екзаменаційної сесії заборгованості з дисципліни **«Вступ до публічного адміністрування»**,

складає **письмовий іспит** (екзамен) за затвердженим розкладом та процедурою. Іспит проводиться тільки у письмовій формі за білетами, які розробляються викладачами дисципліни та затверджуються у встановленому порядку.

Відповідно до «Інструкції про порядок проведення та критерії оцінювання відповідей студентів під час письмових іспитів» екзаменаційні білети з дисципліни **«Вступ до публічного адміністрування»** мають вигляд тестових завдань закритого типу у кількості 20 тестових завдань у кожному білеті.

Тривалість письмового іспиту становить 2 академічні години (90 хвилин). Початком письмового іспиту є час закінчення видачі екзаменаційних білетів.

Під час написання письмового іспиту студенти мають право користуватися робочою програмою дисципліни **«Вступ до публічного адміністрування»** та власним рукописним конспектом лекцій.

Загальна екзаменаційна оцінка (бал успішності) з дисципліни **«Вступ до публічного адміністрування»** дорівнює відсотку правильних відповідей із загального обсягу питань екзаменаційного білету (макс. 100 балів).

Загальна кількісна оцінка (семестрова оцінка) з дисципліни **«Вступ до публічного адміністрування»** є усередненою між кількісною оцінкою поточних контролюючих заходів та кількісною оцінкою семестрового контролюючого заходу, тобто письмового іспиту, та визначається за шкалою ECTS:

За шкалою ECTS	За національною шкалою	Бал успішності
A	5 (відмінно)	90-100
B	4 (добре)	82-89,9
C	4 (добре)	74-81,9
D	3 (задовільно)	64-73,9
E	3 (задовільно)	60-63,9
FX	2 (незадовільно)	35-59,9
F	2 (незадовільно)	1-34,9

Якщо студент за підсумками іспиту отримав загальну кількісну оцінку **менше 50%** (від максимально можливої на екзамені), то викладачем виставляється загальний бал успішності, який дорівнює балу успішності на іспиті.

3. ПОВЧАННЯ ПО ВИВЧЕННЮ ДИСЦИПЛІНИ

Самостійна робота студента полягає в вивченні зазначених у програмі дисципліни тем. В процесі вивчення студент складає короткий конспект, яким він має право користуватися під час письмового іспиту.

3.1. Загальні поради:

- спочатку необхідно розібратися у змісті окремої теми курсу за допомогою наведеного у пункті 1.5 переліку рекомендованої літератури (пропонується використовувати спочатку основну літературу, якщо при вивченні виникли питання, незрозумілості – тоді, можна використати й іншу додаткову літературу, що наведена у списку) та повчань до цієї теми;

- коли Ви вважаєте, що засвоїли зміст теми, яка зараз вивчається, спробуйте відповісти на “контрольні *запитання для самоперевірки*”, що наведені у кінці кожної теми;

- якщо ж у Вас виникли питання або труднощі, які Ви не в змозі подолати самостійно, потрібно звернутися до викладача, який вів лекційні та практичні заняття.

3.2. Повчання по вивченню усіх тем дисципліни

Під час вивчення теми 1 “ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ” [Література: основна [1 (с.5-20); 3; 4; 6]; додаткова [10; 14; 17; 18; 21]] студент повинен звернути **особливу увагу на** основні поняття та наукові засади публічного адміністрування.

Публічне адміністрування це багатопланове утворення. **Предметна область** публічного адміністрування окреслена основними поняттями: держава, політика, публічне управління й влада. У зв'язку з цим теорія публічного адміністрування є наукою **політичною і правовою**.

Визначення теорії публічного адміністрування як науки політико-юридичної було б неповним, якщо не враховувати **соціальний аспект**. Адже публічне адміністрування втілює в собі взаємодію держави та суспільства, а також взаємодію з різними елементами соціальної системи.

Держава - інститут публічної (політичної) влади и суспільний інститут, вища форма організації сучасного суспільства.

Предметом публічного управління є: функціональний аналіз держави, діяльність її органів влади як політико-правового інституту управління суспільством і утворених відповідних політико-правових і соціальних відносин.

Управління — це цілеспрямований вплив, необхідний для узгодженої спільної діяльності людей. Розвиток суспільства, окремих його сфер не можливий без встановлення і реалізації законів, правил, норм, алгоритму його поведінки. **Управління** утворено людьми для свідомої саморегуляції своєї життєдіяльності і має таке ж саме важливе значення як сім'я і власність, мораль та право, спосіб виробництва і держава, знання й інформація тощо. Управління залежить від стану суспільства, ідеалів і цінностей.

Суспільство - цілісна, складна, динамічна самокерована система, розвиток якої підпорядкований об'єктивно діючим законам. Як складна система **суспільство складається із підсистем різного роду** (класи і нації, професійні, вікові та інші соціальні групи і прошарки, трудові колективи, громадські організації тощо) і розвивається під впливом механізмів **соціальної регуляції**.

Соціальна регуляція полягає в тому, що кожна підсистема перебуває в полі впорядковуючих, організуючих впливів, стихійних і

свідомих, з боку 6 суспільства в цілому (його державних та інших інститутів) і впливів власних механізмів саморегуляції (наприклад орган управління громадської організації).

Мета управління полягає в організації спільної діяльності людей, їх окремих груп та організацій, забезпеченні координації і взаємодії між ними, а **його суть** — у здійсненні керуючого впливу на певні об'єкти. **Соціальне управління** — це цілеспрямований вплив на суспільство для його впорядкування, збереження, удосконалення та розвитку. **Воно складається з двох типів:** саморегулювання суспільства і публічного адміністрування. Управління є цілеспрямованим, організуючим і регулюючим впливом людей на власну суспільну, колективну і групову життєдіяльність, який здійснюється як безпосередньо (у формах самоуправління), так і за допомогою спеціально створених структур (держави, громадських об'єднань, партій, спілок, асоціацій, фірм тощо). **Термін — публічне управління** (англ. public management) вперше використовує англійський державний службовець Десмонд Кілінг у 1972р.:

Публічне управління – це пошук у найкращий спосіб використання ресурсів задля досягнення пріоритетних цілей державної політики. Для того щоб якнайкраще розкрити зміст нового поняття — публічне управління, звернемося до етимології слів — публічний та — управління. **Поняття — «публічний»** походить від латинського слова *publicus* – суспільний, народний. «Словник іншомовних слів» визначає поняття — «публічний» як відкритий, гласний, суспільний.

Після вивчення теми 1 “ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ” студент повинен відповісти на такі **контрольні запитання для самоперевірки:**

1. Історія виникнення та становлення публічного адміністрування як державної управлінської функції.
2. Виникнення та розвиток публічного адміністрування як науки.

3. Дайте визначення мети та завдань публічного адміністрування як навчальної дисципліни.
4. Поняття врядування, його етимологія та поширення.
5. Назвіть принципи та функції публічного врядування.
6. Вудро Вільсон та його вклад у розвиток публічного адміністрування.
7. Визначте різницю між політичними та адміністративними процесами у публічному врядуванні.
8. Охарактеризуйте публічне адміністрування як атрибут державно-владного механізму.
9. Які особливості та перспективи розвитку публічного адміністрування в Україні та світі.
10. У чому полягає модернізація державного управління в умовах реформування

Під час вивчення теми 2 “ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ДЕМОКРАТИЧНОГО ВРЯДУВАННЯ” [Література: основна [1 (с.90-98); 3; 4;]; додаткова [13 – 16]] студент повинен звернути особливу увагу на особливості демократичного врядування, становлення демократії у світі.

Проблема **ефективності** стосується усіх сфер, видів, форм, методів організації життєзабезпечення людини. Найбільшою мірою це властиве управлінню як діяльності, що здійснюється людьми, стосовно людей та виключно в інтересах людей. Від ступеня ефективності цієї діяльності безпосередньо залежить добробут людини. Виходячи з найбільш поширеного трактування поняття ефективності, **ефективність управління** — це результат, зіставлений із затратами на його досягнення (вони включають не лише прямі витрати на систему управління, а й витрати на реалізацію управлінських рішень)

Для публічних адміністрацій кінцевий результат має **не фінансовий, а соціальний характер**, що значно ускладнює його оцінку. Складніше в публічних адміністраціях піддається кількісній оцінці й **кінцевий продукт**, що виступає переважно у вигляді **адміністративних послуг**.

Результати діяльності – це ті соціальні результати, які можна назвати «впливом на суспільство» і які є найголовнішим підсумком діяльності публічних адміністрацій, маючи на увазі не конкретну організацію, а цілеспрямованість зусиль організацій публічного сектора в цілому.

Ефективність діяльності публічної адміністрації варто оцінювати подвійно: з одного боку, через оцінку наявних можливостей і того, наскільки повно вони використовуються для досягнення організаційних результатів (назвемо це внутрішньою ефективністю); з іншого боку – через оцінку кінцевих результатів (назвемо це зовнішньою ефективністю). Хоча для публічних адміністрацій зовнішня ефективність безсумнівно є більш важливою, вона безпосередньо пов'язана і значно залежить від внутрішньої ефективності.

Оцінка зовнішньої ефективності - оцінка ефективності діяльності публічної адміністрації з точки зору її клієнтів, тобто населення.

Оцінка внутрішньої ефективності - оцінка ефективності діяльності публічної адміністрації з точки зору їхніх співробітників.

Високоєфективні організації – це ті, співробітники яких виробляють необхідні товари чи надають необхідні послуги більш високої якості за такої ж чи меншої кількості ресурсів. Продуктивність і якість роботи співробітників поліпшується постійно.

Високоєфективні організації: формують свою структуру, виходячи з цілей і завдань своєї діяльності; реструктурують свою діяльність із метою максимального задоволення потреб клієнтів; постійно підтримують і розвивають зв'язок із зовнішнім середовищем; є гнучкими, швидко пристосовуються до нових умов; конкурентоспроможні.

Соціальна ефективність державного управління розкриває результати функціонування системи, тобто сукупності суб'єкта і керованих об'єктів державного управління, має комплексний характер.

Ефективність діяльності – це відносна характеристика результативності управління конкретної системи, що управляє, що відбивається в різних показниках, як об'єкту управління, так і власне управлінській діяльності (суб'єкта управління), що мають як кількісні, так і якісні характеристики.

Після вивчення теми 2 “ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ДЕМОКРАТИЧНОГО ВРЯДУВАННЯ” студент повинен відповісти на такі **контрольні запитання для самоперевірки:**

1. У чому полягають особливості виникнення та становлення демократії у світі?.
2. Демократія та цивілізація: точки дотику.
3. Поясніть необхідність демократії як системи організації влади у державі.
4. Що включається в поняття «тоталітарний режим»? Уроки історії.
5. Які особливі риси бюрократизму в публічному адмініструванні?
6. Якість державного управління: критерії та шляхи підвищення.
7. Ефективність врядування як індикатор якості державного управління.
8. Назвіть показники ефективності публічного адміністрування в Україні.
9. У чому полягає основна система комплексної оцінки ефективності демократичного врядування?
10. Перелічіть основні елементи мотивації діяльності публічної адміністрації як фактора ефективності управління.

Під час вивчення теми 3 “МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕНЬ В ГАЛУЗІ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ”

[Література: основна [1 (с.5-33); 6; 8]; додаткова [9 – 14]] студент повинен звернути особливу увагу на поняття управління; застосування поняття адміністрування в галузі публічної адміністрації.

Публічне управління - це організуючий і регулюючий вплив держави на суспільну життєдіяльність людей з метою її впорядкування, збереження, спираючись на владну силу, яку обмежує дієвий суспільний контроль.

Публічне адміністрування – регламентована законами та іншими нормативно-правовими актами діяльність суб’єктів публічного адміністрування, спрямована на здійснення законів та інших нормативно-правових актів шляхом прийняття адміністративних рішень, надання встановлених законами адміністративних послуг.

Адміністрування - це прерогатива виконавчих органів влади або чиновника (державний службовець).

Публічна влада надає керівнику змогу **в межах закону і власних повноважень приймати будь-які управлінські рішення.**

Публічна адміністрація - система публічних інституцій та їх діяльності. При цьому ядром поняття «публічне» є «спільне, доступне для всіх, яке служить всім». А слово «адміністрація», яке походить від латинського *ministrare* («служити»), вказує на підпорядкованість політичній владі та служіння публічним інтересам.

Публічна адміністрація є сукупністю державних і недержавних суб’єктів публічної влади, ключовими структурними елементами котрої є, по-перше, органи виконавчої влади і, по-друге, виконавчі органи місцевого самоврядування.

Механізми публічного адміністрування – це спеціальні засоби, що забезпечують здійснення регулюючого впливу публічних адміністрацій на соціально-економічні територіальні системи різних рівнів з метою

забезпечення гідних умов життєдіяльності людей, що проживають у державі, та громадян України, що тимчасово проживають за її межами.

Комплексний механізм публічного адміністрування складається з таких видів механізмів:

-економічного (механізм публічного адміністрування банківською, грошово-валютною, інвестиційною, інноваційною, кредитною, податковою, страховою діяльністю тощо);

-мотиваційного (сукупність командно-адміністративних та соціально- економічних стимулів, які спонукають державних службовців до високоефективної роботи);

-організаційного (об'єкти, суб'єкти публічного адміністрування, їх цілі, завдання, функції, методи управління та організаційні структури, а також результати їх функціонування);

-політичного (механізми формування економічної, соціальної, фінансової, промислової політики тощо);

-правового (нормативно-правове забезпечення: закони, постанови Верховної Ради України, укази Президента України, постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України, а також методичні рекомендації, інструкції тощо).

Державне управління — це систематично здійснюваний цілеспрямований вплив держави на суспільну систему в цілому або на окремі її ланки, на стан і розвиток суспільних процесів, з метою реалізації державної політики, виробленої політичною системою та законодавчо закріпленої, в інтересах оптимального функціонування та розвитку держави.

Після вивчення теми 3 “МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕНЬ В ГАЛУЗІ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ” студент повинен відповісти на такі **контрольні запитання для самоперевірки:**

1. Методологія наукових досліджень у публічному адмініструванні.

2. Теорія та практика публічного адміністрування.
3. У чому полягає специфіка наукового інструментарію у публічному адмініструванні?
4. Методологія дослідження публічних процесів.
5. Наведіть приклади застосування методів дослідження публічних процесів.
6. Наведіть приклади механізмів вибору методів дослідження залежно від характеристик об'єкта дослідження.
7. Експертне оцінювання у публічному адмініструванні.
8. У чому полягає сенс соціологічного опитування як інструменту дослідження публічного адміністрування?
9. Перелічить математичні методи у публічному адмініструванні: сучасний стан та перспективи розвитку.
10. У чому полягають сучасні тенденції наукового пізнання та можливість їх застосування у публічному адмініструванні?

Під час вивчення теми 4 “МОДЕЛІ В ГАЛУЗІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ” [Література: основна [1(с.57-64); 3; додаткова [9; 13 – 15]] студент повинен звернути особливу увагу на моделювання як основний спосіб вирішення проблем публічного адміністрування.

Одною з найбільш важливих ознак побудови демократичної держави є розвиток **місцевого самоврядування**. У кожній державі незалежно від особливостей її політико-територіального і адміністративно-територіального устрою, форми правління, історичних, національних та інших особливостей місцеве самоврядування має специфічну форму і назву.

В інших країнах використовуються такі терміни для позначення місцевого самоврядування: «муніципальне управління», «місцева автономія», «територіальна децентралізація» та ін.

В основі місцевого самоврядування кожної держави світу лежать національні теорії місцевого самоврядування. Найбільше розповсюдження в світі отримала **громадська теорія**, прийнята більшістю країн Європи. В її основі лежить ідея природних прав територіальної громади, її «суверенітету».

Місцеве самоврядування є правом територіальної громади — жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста — самостійно вирішувати питання місцевого значення у межах Конституції і законів України.

Сутність місцевого самоврядування полягає у гарантованому державою праві територіальної громади, громадян і їх органів в інтересах населення вирішувати в межах чинного законодавства і під власну відповідальність значну частину місцевих питань.

Місцеве самоврядування здійснюється територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст.

Місцеве самоврядування в Україні здійснюється на принципах: народовладдя; законності; гласності; колегіальності; поєднання місцевих і державних інтересів; виборності; правової, організаційної та матеріально-фінансової самостійності в межах повноважень, визначених цим та іншими законами; підзвітності та відповідальності перед територіальними громадами їх органів та посадових осіб; державної підтримки та гарантії місцевого самоврядування; судового захисту прав місцевого самоврядування.

Система місцевого самоврядування має свою внутрішню побудову - структуру місцевого самоврядування, яка є складною і різнорівневою за своїм характером.

Функції місцевого самоврядування - це визначені Конституцією і законами України основні напрямки і види діяльності місцевого самоврядування в Україні.

Після вивчення теми 4 “МОДЕЛІ В ГАЛУЗІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ” студент повинен відповісти на такі **контрольні запитання для самоперевірки**:

1. Поняття децентралізації: сутність, цілі, особливості.
2. Поняття централізації: сутність, цілі, особливості.
3. Поняття деконцентрації: сутність, цілі, особливості.
4. Субсидіарність як фундаментальний принцип публічного адміністрування.
5. Європейський Союз та його вклад у розвиток процесів децентралізації.
6. Державне управління та місцеве самоврядування в Україні.
7. Законодавча база, яка регламентує процеси децентралізації та централізації в Україні.
8. Перерахуйте основні елементи системи місцевого самоврядування та особливості його становлення.
9. Наведіть схему взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування та покажіть ефективність реалізованих ними функцій.
10. Які завдання вирішує територіальна громада: міф чи реальність?
11. Модель публічного адміністрування в Англії.
12. Модель публічного адміністрування у Франції.
13. Модель публічного адміністрування у Німеччині.
14. Модель публічного адміністрування у Польщі.
15. Модель публічного адміністрування у США.
16. Модель публічного адміністрування в Україні.

Під час вивчення теми 5 “КУЛЬТУРА І ЕТИКА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ” [Література: основна [1(с.83-90); 6; 8]; додаткова [15]] студент повинен звернути особливу увагу на сучасні методи впровадження етичного кодексу держслужбовця.

Механізм регулюючого і виховного впливу **етичного кодексу** полягає в тому, що він, як і мораль взагалі, є формою внутрішнього контролю, але, будучи оприлюдненим, набуває статусу форми легального, зовнішнього, громадського контролю за діяльністю державних службовців з боку суспільства.

Досвід зарубіжних країн засвідчує існування різних шляхів створення й прийняття етичного кодексу державних службовців. У більшості з них цю авторитетну форму добровільного і публічного прийняття зобов'язання дотримуватись у своїй діяльності етичних вимог приймають асоціації (товариства) державних службовців.

У ході реформування системи державної служби необхідно здійснити **комплекс заходів, спрямованих на підвищення адміністративної культури державних службовців** та вдосконалення управлінської діяльності, домогтися зміни в громадській думці негативного іміджу державної служби.

Необхідно розробити **критерії оцінки етичності надання державних послуг** фізичним і юридичним особам, принципи взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб з громадськістю та громадянами, запровадити принципово новий тип взаємовідносин між громадянами і державними службовцями, в основі яких були б пріоритет прав і свобод людини, повага до особистості, висока культура спілкування Уособлюючи державну владу і відповідаючи за здійснення державної політики, державний службовець повинен професійну компетентність поєднувати з дотриманням етичних та моральних норм. Саме тому першочергового значення для формування нової адміністративної культури набуває розробка і прийняття Кодексу

поведінки державних службовців, в основі якого – дух **“суспільного служіння”** народу.

Оцінюючи відомі способи прийняття етичного кодексу державних службовців з точки зору їх впливу на рівень службової відповідальності варто зазначити, що вони є найбільш оптимальними для стану конкретно держави в конкретний час і впливають із особливостей культури її народу.

В етичній інфраструктурі державної служби передбачені елементи, які забезпечують етичну освіту та морально-професійну соціалізацію державних службовців. Пов'язано це з тим, що **етика державних службовців значним чином залежить від їх моральної свідомості і готовності** до моральної поведінки на засадах доброчесності.

Після вивчення теми 5 “КУЛЬТУРА І ЕТИКА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ” студент повинен відповісти на такі **контрольні запитання для самоперевірки**:

1. Законодавство України про державну службу: аналітичний опис.
2. Реформування державної служби у публічну службу.
3. Посада публічного службовця як первинна структурна одиниця державного органу, її сутність і соціально-управлінська роль.
4. Дайте визначення професійно-кваліфікаційних характеристик публічних службовців.
5. Соціальні позиції та ролі працівників публічної служби.
6. Сформулюйте роль та місце еліти в державному управлінні.
7. Етичний кодекс публічного службовця.
8. "Можна все, що не заборонено законом" – "можна тільки те, що дозволено законом" – публічний службовець на зламі двох поведінкових кодексів.
9. Антикорупційне законодавство України: тест на життєздатність.

10. Чим визначаються правила професійного етикету публічного службовця (загальний та дипломатичний етикет)?

Під час вивчення теми 6 “КОНФЛІКТИ ТА СТРЕСИ В ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ” [Література: основна [1(с.64-75)]; додаткова [9; 14; 16]] студент повинен звернути особливу увагу на поняття «конфлікт», вирішення конфліктів та засоби запобігання стресових ситуацій.

Існує декілька варіантів класифікації **соціальних конфліктів**. Соціальні колізії **можливі між різними складовими соціуму**: державами, націями, підприємствами, робітниками і адміністрацією, різними соціальними групами, підприємствами і екологами, чоловіками і дружинами тощо.

Правомірно говорити про конфлікти **економічного, політичного та ідеологічного характеру**. В залежності від рівня організації життя суспільства ведуть мову про конфлікти між індивідами, соціальними групами, прошарками, а також великими соціальними системами на регіональному рівні.

Класифікація може базуватися на ознаках складу та кількості протидіючих сторін, застосування чи не застосування насильства, ступені гостроти та інтенсивності конфліктних ситуацій, характері протиріч, значущості проблеми, з якої виникла суперечка, за їх дійсною сутністю тощо.

За характером протікання конфліктного процесу та їх наслідками конфлікт поділяють на **три групи**. **Конфлікт - "сутичка"** має місце, коли супротивників роз'єднують непримиренні протиріччя і розраховувати на їх вирішення можливо лише у разі перемоги. Існують **конфлікти типу "дебати"**, під час яких можливі суперечка, маневри, але обидві сторони можуть розраховувати на компроміс. Третя група - **конфлікти - "ігри"**. Вони визначаються тим, що обидві сторони діють в межах одних і тих правил, тому ніколи не завершуються руйнацією всієї структури відносин.

Тим самим з конфлікту мовби знімається феномен безвиході та приреченості.

Цікава типологія запропонована американським соціальним психологом М.Дойчем. Критеріями у нього виступають дійсна сутність та характер чинників конфлікту. Перший тип - справжній конфлікт характеризується об'єктивно існуючим зіткненням інтересів. Він усвідомлюється його учасниками і не залежить від якогось змінного фактору.

Випадковий або умовний конфлікт - залежить від випадкових, легко змінюваних обставин, не усвідомлюється учасниками і припиняється у випадку усвідомлення реально існуючих альтернатив.

Зміщений конфлікт відзначається тим, що сприйнятті причини конфлікту лише опосередковано пов'язані з об'єктивними, основними.

Тобто має місце певний зсув з головного на неістотне, з об'єктивного на суб'єктивне в визначенні його чинників. Він може бути відображенням дійсного конфлікту, але в якійсь символічній формі.

Неправильно приписаний конфлікт - це такий тип, коли зіткнення приписується не тим сторонам, між якими воно дійсно існує. Цей "припис" може бути як неумисним, так і свідомим з метою спровокувати зіткнення у групі супротивника задля її послаблення і приховання конфлікту між його справжніми сторонами.

Конфлікт, що відповідно до об'єктивних причин повинен бути, але ще не актуалізувався, називається прихованим. Він може бути зміщеним, неправильно приписаним, або ще не усвідомленим.

Помилковий чи хибний конфлікт - це таке зіткнення, що не має об'єктивних підстав і виникає внаслідок помилкових уявлень або непорозумінь.

Однак буває, що конфлікт розпочинається як хибний, а в подальшому формує нові мотиви і установки в його учасників і перетворюється в справжній.

Після вивчення теми 6 “КОНФЛІКТИ ТА СТРЕСИ В ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ” студент повинен відповісти на такі **контрольні запитання для самоперевірки**:

1. Опишіть методи конфліктологічної науки: загальні та спеціальні.
2. Внесок психологічних концепцій в теорію конфліктології.
3. На чому ґрунтується модель інноваційного конфлікту (за Смелзером)?
4. Типологія соціальних конфліктів за різними критеріями.
5. Масштаби конфліктів. Поняття "легітимного поля" у конфлікті.
6. Об'єктивні та суб'єктивні чинники конфліктів.
7. Особливості та різновиди релігійних конфліктів.
8. На чому ґрунтується міжнаціональний конфлікт як соціокультурна і політична проблема?
9. Конфлікти в організації: трудовий, адміністративний, професійний.
10. Специфіка сімейно-побутових конфліктів.
11. Опишіть сутність політичного конфлікту, його різновиди.
12. Соціально-політична криза: причини та особливості протікання.

Під час вивчення теми 7 “ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ СУСПІЛЬНИМ РОЗВИТКОМ” [Література: основна [1 (с.20-46)]; додаткова [9 – 14; 22]] студент повинен **звернути особливу увагу на організацію прийняття управлінських рішень**.

Управлінська діяльність — сукупність вироблених історичним досвідом науковим пізнанням і талантом людей навиків, умінь, способів, засобів доцільних вчинків і дій людини у сфері управління.

Управлінська діяльність вирізняється **інтелектуальним характером**, що виражається в її спрямованості на вироблення, прийняття та практичну реалізацію управлінських рішень, покликаних змінювати у

бажаному напрямі стан і розвиток суспільних процесів, свідомість, поведінку і діяльність людей.

Управлінська діяльність завжди виступає **колективістською**, оскільки здійснюється в колективі певного органу державної влади чи органу місцевого самоврядування та одночасно передбачає взаємодію з колективом людей в інших органах по вертикалі й по горизонталі. У ній має місце спеціалізація за певними предметами, змістом і видами, яка вимагає кооперації з метою досягнення комплексної реалізації компетенції органу і в цілому функцій державного управління.

Стадії управлінської діяльності — це послідовні етапи її здійснення зі своїм особливим набором форм і методів.

Вироблення рішення — це творчий процес вибору однієї або декількох альтернатив із множини можливих варіантів дій, спрямованих на досягнення поставлених цілей.

У широкому значенні **управлінське рішення** розглядається як акт реалізації влади з вибором способу дій у конкретній ситуації, що становить основу процесу управління.

До управлінських рішень висувається низка вимог: усестороння обґрунтованість; своєчасність; необхідна повнота змісту; повноважність (владність); узгодженість з раніше прийнятими рішеннями.

Складність завдань державного управління вимагає **застосування системного підходу до підготовки і реалізації управлінських рішень**, який передбачає: розгляд керованого об'єкта як системи; віднесення проблеми, що розглядається, до компетенції окремого рівня управління, який виступає складовою загальної системи управління; локалізацію ситуації в межах системи, що розглядається; типізацію процесу прийняття рішень.

Системний підхід до підготовки і реалізації управлінських рішень вимагає комплексного його забезпечення стосовно змісту. **Основними складовими такого комплексу є:** правове, інформаційне і

документальне, організаційне, технічне, психологічне, консультативно-дорадче забезпечення.

Технологія прийняття управлінських рішень базується на **використанні системи методів**, які можна класифікувати у три групи: евристичні, колективні, кількісні.

Організація виконання управлінських рішень передбачає активне використання механізму стимулювання і відповідальності, який реалізується в рамках можливостей переконувати, спонукати і примушувати.

Після вивчення теми 7 “ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ СУСПІЛЬНИМ РОЗВИТКОМ” студент повинен відповісти на такі **контрольні запитання для самоперевірки**:

1. Які основні шляхи формування публічного адміністрування в Україні?
2. Основна напрями формування законодавства про публічне адміністрування в Україні.
3. Основні етапи впровадження адміністративної реформи в Україні
4. Що розуміється під громадянським суспільством? Етимологія та розвиток.
5. Досвід країн світу у розбудові громадянського суспільства.
6. Формування громадянського суспільства в Україні
7. Назвіть основні недержавні організації як елемент публічного адміністрування.
8. Профспілковий рух як важлива складова демократичного врядування.
9. Перерахуйте основні засоби масової інформації та їх роль у публічному адмініструванні.
10. Сформулюйте основні критерії прийняття оптимальних управлінських рішень з огляду на політичний розвиток сучасної України.

Під час вивчення теми 8 “ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА СУСПІЛЬСТВО” [Література: основна [1 (с.75-90); 8]; додаткова [9 – 13]] студент повинен звернути **особливу увагу на** основні механізми побудови сучасної держави та суспільство.

Аналіз механізмів, етапів і напрямів розвитку соціальних систем взагалі та нації зокрема дозволяє виділити в тілі національної спільноти **дві великі підсистеми – державу та громадянське суспільство**, причому очевидно, що за самоорганізацію соціуму (у вузькому значенні терміна “самоорганізація”, абстрагуючись від так званих “організаційних” механізмів) відповідає якраз громадянське суспільство. Однак це очевидно лише з першого погляду, більш детальна увага до цього питання змушує ширше поглянути на нього.

Адже в сучасному світі з глобальним розвитком інформаційних технологій, надскладними процесами економічного взаємовпливу суб’єктів економіки таке одностороннє сприйняття громадянського суспільства вже не може бути задовільним. Незважаючи на те, що становлення громадянського суспільства взагалі і українського зокрема давно вже є не просто темою наукового пошуку, а нагальним суспільно-політичним завданням, у багатьох складових цієї проблематики ще немає повної ясності. Причому особливий інтерес викликає аналіз ролі самоорганізації громадянського суспільства в процесах становлення української політичної нації.

У першому наближенні **громадянське суспільство можна розуміти як сферу соціальної самоорганізації**, яка відбиває розгортання недержавних приватних відносин і взаємодії індивідуальних і колективних інтересів, що детермінується реалізацією свободи особистості і в умовах демократії чинить вирішальний вплив на формування соціальних цінностей. Поряд із функцією **самоорганізації, самовираження та самореалізації особистостей** (і таким чином формування соціального капіталу), громадянське суспільство покликано виконувати ще й такі

(основні), як забезпечення прав і свобод людини і громадянина; систематизація й регулювання вимог громадян і процесів їх задоволення.

Сьогодні – і не в останню чергу завдяки **синергетичному підходу** – змінюється традиційне уявлення про громадянське суспільство як сукупність створених на добровільній основі організацій, які виражають інтереси певних соціальних груп і організують своїх членів незалежно від державної влади.

У сучасному світі стає зрозумілим, що громадянське суспільство є полем взаємодій приватних інтересів і способів діяльності суспільних суб'єктів, а також процесом спонтанного виникнення і розвитку різних соціальних структур. Тому крізь призму теорії самоорганізації яскраво видно, що **громадянське суспільство не може бути повністю вільним від інституту держави**: в процесі самоорганізації, який активно розгортається в громадянському суспільстві, утворюються параметри порядку – але надалі вони фіксуються державною владою і відтоді регулюють громадянські взаємини. Так, за висловом Дж.Кіна, категорія громадянського суспільства описує складний і рухливий комплекс захищених законом недержавних інституцій, які здебільшого є ненасильницькими, самоорганізованими, саморегульованими, перебувають у постійному зв'язку одна з одною та з державними інституціями, що, як “рамка”, обмежують, звужують чи водночас уможливають їхню діяльність.

З іншого боку, і державне управління тісно пов'язане з громадянським суспільством, можна навіть ризикнути зауважити, що вони не мають чітких меж одне стосовно одного. Причому, з позицій синергетики, саме **вплив громадянського суспільства на державу** (шляхом породження параметрів порядку) є **прямим, а виробництво державною владою законів, їх функціонування і контроль за виконанням – зворотним зв'язком.**

Однак у вузькому розумінні, якщо все ж обирати між цими двома взаємодіючими протилежностями, очевидно, що саме громадянське суспільство є полем активної і різноманітної соціальної самоорганізації. У сфері громадянського суспільства (хоча і за допомогою держави, але за умови певної автономії від неї) здійснюється безпосереднє задоволення фізіологічних, матеріальних, духовних та інших потреб і пов'язаних із ними інтересів.

Причому важливою характерною рисою громадянського суспільства є іманентно притаманна йому не тільки зовнішня (по відношенню до держави), але й внутрішня конфліктність, обумовлена його власною сегментацією. Ця конфліктність опосередковується наявністю і конкуренцією різноманітних інтересів, цінностей, ідеалів тощо. Однак вона має не тільки (або й не стільки) негативне, але і позитивне значення: різноманітність компонентів громадянського суспільства та їх конфліктність є необхідною умовою підтримання динамічної стійкості всієї національної системи.

У сучасних поглядах на громадянське суспільство можна виділити такі **основні моменти**:

- невід'ємною ознакою громадянського суспільства є плюралістичність способів суспільного життя і відповідно соціальна диференційованість і структурованість;
- у ньому є місце як для консервативних, так і для радикальних сил – і перші, і другі виступають його необхідними компонентами;
- громадянське суспільство постає діалогом між різними соціальними суб'єктами і відносним консенсусом за системою базових соціальних цінностей (права людини, демократія, плюралізм, правова держава, верховенство закону, власність, соціальна захищеність тощо) та за більш конкретними питаннями практичної політики;
- саме існування громадянського суспільства забезпечується підтриманням певного балансу інтересів різних груп, що співіснують у

соціумі за посередництвом дії механізмів конкуренції і соціального партнерства;

- соціально-економічним підґрунтям громадянського суспільства є ринкова економіка з притаманною їй різноманітністю форм власності, а суб'єктною основою – середній клас.

Більшість учених поділяють думку про те, що **громадянське суспільство і держава функціонують на засадах взаємної доповнювальності**. Інші, навпаки, вважають громадянське суспільство основою формування держави. Ці ідеї не суперечать одна одній і **істина полягає в їх компромісі**. Тобто громадянське суспільство є черговим результатом зміни станів соціального процесу, або новим етапом у розвитку суспільства як соціальної системи і створює об'єктивну потребу у формуванні держави як специфічного управлінського органа, але надалі вони функціонують за принципом взаємодоповнювальності. Більше того, їх функціонування одне без одного практично неможливе і не може тривати довго.

З одного боку, громадянське суспільство як самоорганізаційна підсистема за жодних обставин не здатне задовольнити потреби населення без ініціюючої, нормативної та контролюючої функцій держави.

З іншого боку, будь-які спроби державної підсистеми перебрати на себе функції громадянського суспільства виявляються неефективними. Їхня взаємодоповнювальність спрямована на досягнення оптимальної збалансованості стихійного і свідомого начал соціальної життєдіяльності – без надмірної регламентації життя державою, але і без анархії; без абсолютизації свободи, але з її максимумом, коли права одного індивіда обмежені лише правами іншого.

Це можливо тільки за умови високого рівня національної самосвідомості і відчуття взаємної відповідальності.

Після вивчення теми 8 “ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА СУСПІЛЬСТВО” студент повинен відповісти на такі **контрольні запитання для самоперевірки**:

1. Історичний нарис державотворення в Україні.
2. Опишіть етапи становлення держави в Україні.
3. Конституція та її оцінка міжнародною спільнотою.
4. Конституційний процес в Україні у 1990 – 2014 роках.
5. На чому ґрунтується державний устрій України: основні характеристики.
6. Процес становлення незалежності України.
7. Особливості самоорганізації суспільства та ризики для держави.
8. Специфіка сепаратистських тенденцій: світовий досвід розв’язання складної проблеми.
9. Переваги та недоліки соціальної стратифікації суспільства.
10. Бідність та її вплив на розвиток гармонійного розвитку суспільства.

Під час вивчення теми 9 “СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ: ЗМІСТ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ” [Література: основна [1(с.57-75); 3 – 8]; додаткова [9 – 11; 14; 19 – 22]] студент повинен **звернути особливу увагу на суспільно-політичні процеси**.

Європейська природа Української держави зумовлена її історією та геополітичним розташуванням. Століття існування України у складі євразійської імперської системи виявилися неспроможними знищити природну фундаментальну ознаку української нації. У зв'язку з цим стратегічним напрямом української зовнішньої політики на найближче десятиліття стала активна, цілеспрямована інтеграція України в європейську спільноту. Шлях до Європи є для України також і шляхом зміцнення її незалежності.

Проголошена Україною мета - стати незалежною, демократичною, без'ядерною, позаблоковою державою - не тільки не суперечить принципам побудови нової Європи, але й навпаки, з урахуванням зазначених її геополітичних характеристик, найкращим чином узгоджується з ними. Розбудова української державності та системи її національної безпеки, включаючи побудову Збройних сил, зміцнення кордонів, упровадження ефективного митного режиму тощо здійснюється з урахуванням національних інтересів інших держав, передусім найближчих сусідів.

Здобуття Україною політичної незалежності є, безперечно, позитивним чинником, що істотно покращує геополітичну ситуацію в європейському регіоні, надає їй більшої стабільності та врівноваженості. Зміцнення Української держави не пов'язане з виникненням загроз для будь-якої із сусідніх країн, а для деяких - стає гарантом змін на якнайкраще майбутнє.

Усвідомлення національних інтересів України надзвичайно важливе не тільки для проведення послідовної і цілеспрямованої політики у відносинах з іншими країнами, але й для вироблення відповідної стратегії розвитку власної державності. Науковий підхід до визначення національних інтересів Української держави передбачає послідовне врахування суттєвих обставин розвитку української нації в процесі її генези й до сьогоднішнього дня. З цього погляду сучасну українську націю можна трактувати у двох значеннях: у широкому - як відкриту поліетнічну спільноту, що історично склалася на території України і усвідомлює себе як український народ, як спільнота українських громадян. Це аж ніяк не суперечить вужчому розумінню української нації як етнічно однорідної спільноти осіб української національності, які проживають на території України та поза її межами. Перше віддзеркалює переважно сферу відносин державності й громадянства, друге - походження, виховання, культуру. Під

час з'ясування конкретних національних інтересів мають враховуватися обидва визначення.

Дотримання таких підходів щодо визначення нації і, національних інтересів, а також проведення належним чином національної політики дають змогу подолати національну обмеженість, створюють необхідні умови для консолідації українського суспільства навколо ідеї національної держави, де поважатимуться права людини незалежно від її етнічної належності. Водночас це сприятиме усвідомленню національних інтересів України її громадянами як своїх власних. Останнє є важливим внутрішнім аспектом діяльності держави щодо формування громадянського суспільства, обстоювання національних інтересів і водночас істотно впливає на ефективність функціонування системи національної безпеки.

Після вивчення теми 9 “СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ: ЗМІСТ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ” студент повинен відповісти на такі **контрольні запитання для самоперевірки:**

1. Опишіть становлення багатопартійної системи в Україні.
2. Національна ідентифікація українців.
3. Крайні ліві (комуністичні) та праві (націонал-радикальні) рухи незалежної України.
4. Лобізм у політичних процесах в Україні.
5. Мовне питання в Україні та можливі шляхи його вирішення.
6. Протестний рух в Україні як прояв національних архетипів.
7. На чому ґрунтується самоідентифікація українців у світовому просторі.
8. Цивілізаційна компонента становлення української нації.
9. Специфіка геополітичного вибору України.
10. Україна у наступні 20 років – перспективи розвитку.

Під час вивчення теми 10 “ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ” [Література: основна [1(с.75-98); 8]; додаткова [9 – 11; 14; 19 – 22]] студент повинен звернути особливу увагу на глобальні зміни, які плануються у майбутньому.

До **концептуальних засобів**, які є найбільш загальними і відображують, переважно, діяльнісні підходи до управління, віднесені: управління змінами; програмно-цільовий, корпоративний, реінжиніринговий підходи; управління за результатами та вимірювання успішності діяльності; управління якістю; управління ризиками; логістичний підхід; аналіз вигод-витрат; організаційно-культурний підхід; інформаційно-комунікаційний підхід.

До **конкретно-інструментальних засобів**, яким переважно притаманні визнані технології, віднесені: стратегічні, проектні, маркетингові, бенчмаркінгові технології; соціологічні методи; соціальні технології; електронне врядування та геоінформаційні технології.

Принцип гармонізованого керованого розвитку передбачає здійснення розвитку територіальних громад на засадах програмно-цільового підходу з урахуванням маркетингово- та економічно-обґрунтованих потенціалу й конкурентних переваг території, базується на ідеології сталого розвитку, що забезпечує синергію економічної, соціальної та екологічної складових, і спрямовує на гармонізацію із стратегічними орієнтирами розвитку регіону й суміжних територій.

Принцип регулярного зворотного зв'язку з громадою з приводу оцінювання якості діяльності влади з позицій громадянина-споживача послуг передбачає формування системи індикаторів стану громади в ключових сферах діяльності влади, регулярне проведення бенчмаркінгу з громадами-конкурентами, постійний моніторинг громадської думки, зокрема з використанням сучасних електронних інтерактивних засобів комунікацій типу електронне місто.

Принцип раціонального сполучення міжсекторного співробітництва з конкуренцією за муніципальні ресурси при виробленні й наданні послуг передбачає налагодження на ринкових взаємовигідних засадах партнерства в трикутнику «влада-бізнес-громада» й водночас створення реального конкурентного середовища при розподілі муніципальних ресурсів серед агентів, що забезпечують функціонування та розвиток громади.

Принцип корпоративного підходу передбачає розгляд громади як специфічної багатопрофільної корпорації, де члени громади є співвласниками муніципального майна, учасниками цільових муніципальних позик, добровільними інвесторами проектів з покращення умов життєдіяльності в громаді, що активізує їх співучасть в управлінні справами громади; орієнтує на запровадження нової організаційної культури муніципальних корпоративних відносин.

Принцип кластерного підходу до організації територіального співробітництва виробників товарів і послуг передбачає використання раціональних форм об'єднання зусиль і ресурсів виробничих структур території.

Принцип відкритості влади й співучасті громадян в управлінні передбачає доступність до інформації, якою обґрунтовуються владні рішення, громадську експертизу рішень влади, створення необхідної кількості громадських організацій у проблемних сферах функціонування та розвитку громади, що уособлюють осередки громадянського суспільства.

Після вивчення теми 10 “ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ” студент повинен відповісти на такі **контрольні запитання для самоперевірки**:

1. Науково-технічний прогрес та науково-технічна революція.
2. Опишіть стратегію інноваційного розвитку України.
3. Особливості соціально-економічного розвитку держави.

4. Інновації та інвестиційна привабливість України.
5. Інновації у публічному адмініструванні.
6. Специфіка використання систем якості у публічному адмініструванні.
7. На чому ґрунтується система підвищення кваліфікації публічних службовців.
8. Проблема якості освіти публічних службовців в Україні.
9. Особливості Закону України "Про доступ до публічної інформації".
10. Стан розвитку електронного врядування в Україні.

4. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

В межах самостійної роботи передбачено виконання індивідуального завдання – виконання курсової роботи на одну із запропонованих тем. Термін виконання курсової роботи - на протязі навчального семестру. Термін захисту – 12 тиждень семестру.

4.1. ПОРАДИ ЩОДО ВИБОРУ ТЕМАТИКИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Тематика курсових робіт не може розроблятися раз і назавжди як якийсь шаблон, і бути однаковою для усіх студентів різних років. Формулювання, що нижче приводяться, не слід розглядати як варіанти конкретних тем. Тут лише в самому загальному виді зазначені тематичні напрямки, що можуть служити орієнтиром у пошуку “своєї” теми курсового дослідження.

Курсова робота базується на основі поглибленого вивчення чинного законодавства України з питань діяльності органів державної влади та органах місцевого самоврядування, наукових джерел інформації, інноваційного досвіду з проблеми, які визначені як такі, що потребують

удосконалення, а також результатів проведених студентом досліджень реального об'єкта.

Найбільш значимими й особливо вагомими будуть такі курсові роботи, які націлені на вивчення конкретних проблем реального життя, наприклад, на те, як розв'язати соціально-економічні негаразди, наприклад, проблеми безпритульності та безробіття на державному і місцевому рівнях, якими методами і засобами їх подолати, що потрібно змінити у чинному законодавстві, у структурі державних органів влади тощо.

При такому підході до визначення мети, завдань та предмету курсової роботи, акцент робиться як на конкретному (ситуаційному), так і на стратегічному (перспективному) аспектах.

Ситуаційне управління – це, як правило, управління непрограмованою, неструктуризованою, непередбаченою ситуацією, що склалася. Тобто необхідна локалізація змісту проблемної ситуації та прийняття, головним чином, оперативних рішень з врахуванням можливих наслідків і визначенням оптимального варіанту управлінських дій.

Стратегічне управління – це планування розвитку, що вимагає зовсім іншого бачення проблеми і визначення заходів її розв'язання на перспективу. Тут важливо виявити масштабність у формулюванні управлінських цілей, зуміти провести аналіз великих масивів інформації, прорахувати альтернативні рішення, оцінити можливі наслідки та визначити оптимальний варіант плану.

Форми і зміст управлінських рішень будуть залежати від виду діяльності та ієрархічного рівня управління, на якому приймаються та реалізуються рішення. Чим нижче рівень управління, тим більшу роль відіграє ситуаційне управління, чим вище – тим виразніше пропозиційні рішення акцентується на стратегічному управлінні за сферами діяльності. Різноманіття функцій і повноважень органів державного управління та місцевого самоврядування на відповідних ієрархічних рівнях органів влади

припускають поліфункціональність управлінських рішень в рамках курсової роботи. Останнє має враховувати, що такі розходження полягають у роботі з узагальненою або з конкретною інформацією, у різному ступені відповідальності запропонованих і прийнятих рішень, у різному діапазоні управлінських контактів.

Студент з участю наукового керівника має організувати власну роботу так, щоб з раціональними витратами часу самостійно знаходити оптимальні рішення поставлених завдань.

Вивчення об'єкту дослідження має базуватися на використанні перевірених практикою методів управління, економічній і правовій оцінці умов застосування існуючих державних механізмів і можливості їх удосконалення. Студент має знати і застосовувати новітні досягнення теорії та практики управління, закордонний досвід, і, по можливості, враховувати їх у своїй роботі. Дослідження має ґрунтуватися на чинному законодавстві України.

Курсова робота виконується на основі вивчення наукової інформації за фахом (підручників, навчальних посібників і методичних матеріалів), нормативно-правових джерел, спеціальної наукової літератури за обраною темою (монографій, інших наукових видань, статей), інформації засобів масової інформації.

ТЕМИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

1. Взаємодія і взаємозв'язок держави і суспільства (за сферою компетенції).
2. Місцеве самоврядування в загальній системі управління держави і суспільства.
3. Організація державного управління в сфері охорони довкілля/природокористування.
4. Державне управління в сфері соціального захисту населення.
5. Закордонний досвід державного антикризового управління.
6. Адміністративний аспект публічного адміністрування: еволюція і

сучасний стан.

7.Поняття та сутність управлінських рішень у системі публічного адміністрування.

8.Процес підготовки та прийняття управлінських рішень в системі публічного адміністрування.

9.Технологія і процедури прийняття рішень у публічному адмініструванні.

10.Система відповідальності державних службовців.

11.Громадські зв'язки в системі управління діяльності органу державної влади.

12.Загальна соціальна ефективність публічного адміністрування.

13.Ефективність організації і функціонування суб'єктів державного управління (за сферою компетенції).

14.Управлінські зв'язки у системі органів виконавчої влади.

15.Централізація та децентралізація у структурній організації державного управління.

16.Система місцевого самоврядування в Україні: проблеми реформування.

17.Організація як процес і функція управління в системі публічного адміністрування.

18.Ситуаційне управління у системі публічного адміністрування.

19.Комунікації та комунікаційний процес в системі публічного адміністрування.

20.Основні напрями розвитку та вдосконалення управління в системі органів державної влади.

21.Питання лідерства у діяльності органів місцевого самоврядування.

22.Кадровий менеджмент в органах місцевого самоврядування.

23.Використання сучасних інформаційних систем і комп'ютеризації в діяльності органів місцевого самоврядування.

24.Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів

публічного адміністрування.

25.Ефективність публічного адміністрування: теорія і практика.

26.Державне регулювання процесів інтеграції України в світову економіку.

27. Державне регулювання інвестиційних процесів та його роль у забезпеченні економічного зростання.

28. Енергетична (або іншої галузі) стратегія України в контексті міжнародної інтеграції.

29. Антикризовий менеджмент як система заходів в управлінні (за об'єктами дослідження).

30. Інформаційні аспекти удосконалення національної безпеки (за сферою компетенції).

Примітка. За ініціативою студента тема курсової роботи може бути узгоджена індивідуально, тобто за межами визначеного переліку.

Теми курсової роботи обираються студентами з числа рекомендованих в орієнтованій тематиці з врахуванням особистих побажань студентів та рекомендацій викладача, виходячи з досвіду практичної та теоретичної підготовки.

Вибір теми курсової роботи здійснюється на протязі перших двох тижнів з початку учбового семестру.

Курсова робота є одним із видів індивідуального завдання.

Максимальна сума балів за курсову роботу становить 20 балів.

4.2. ОСНОВНІ ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ:

1. Вибір теми і об'єкту дослідження, консультування з науковим керівником.

2. Опрацювання літературних джерел і складання плану.

3. Збирання та обробка фактичного матеріалу .
4. Написання першого варіанту тексту, подання його на ознайомлення науковому керівникові.
5. Усунення недоліків, написання остаточного варіанта тексту, оформлення курсової роботи.
6. Подання роботи на перевірку керівнику.
7. Захист курсової роботи.

Опрацювання літературних джерел і складання плану.

Відповідно до обраної теми студент самостійно або за рекомендацією керівника добирає літературні джерела (книги, брошури, монографії, статті та ін.) й відповідні нормативні документи і складає проект плану, який обговорює з керівником.

План має передбачувати питання, які розкривають зміст теми. Структура курсової роботи складається з таких частин, які слід включити до плану роботи:

Титульний аркуш

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ (ЯКЩО ПОТРІБЕН)

ВСТУП

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНИЙ РОЗДІЛ

РОЗДІЛ 2 ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНИЙ РОЗДІЛ

ВИСНОВКИ

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

Зразок титульного аркуша наводиться у додатку А.

ЗМІСТ розташовують безпосередньо після титульного аркуша, починаючи з нової сторінки.

До змісту включають: перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів; передмову; вступ; послідовно перелічені назви розділів, підрозділів, пунктів і підпунктів (якщо вони мають заголовки) суті роботи; висновки; рекомендації; перелік посилань; назви додатків. У змісті можуть бути перелічені номери й назви ілюстрацій та таблиць з зазначенням сторінок, на яких вони розміщені.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ і усі прийняті у роботі малопоширені умовні позначення, символи, одиниці, скорочення і терміни пояснюють у переліку, який вміщують безпосередньо після змісту, починаючи з нової сторінки.

Незалежно від цього за першої появи цих елементів у тексті проекту наводять їх розшифровку.

Перелік треба друкувати двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять, наприклад, скорочення, справа - їх детальне розшифрування.

Якщо в курсовій роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення і таке інше повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифрування наводять у тексті при першому згадуванні.

У **ВСТУПІ** подають загальну характеристику курсової роботи у такій послідовності.

Актуальність теми

Обґрунтовують актуальність і доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки. Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Досить кількома реченнями висловити головне – сутність проблеми або наукового завдання.

Мета і завдання дослідження. Формулюють мету роботи і завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети. Не слід формулювати мету як "Дослідження...", "Вивчення...", тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага студента, оскільки предмет дослідження визначає тему курсової роботи, яка зазначається на титульному аркуші як її назва.

Основна частина курсової роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Кожний розділ починають з нової сторінки. Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом вибраного напрямку та обґрунтуванням застосованих методів досліджень. У кінці кожного розділу формулюють висновки із стислим викладенням наведених у розділі наукових або практичних положень, що дає змогу вивільнити загальні висновки від другорядних подробиць.

У розділах основної частини подають матеріал, як правило, в такій послідовності:

РОЗДІЛ 1 – огляд літератури за темою;

РОЗДІЛ 2 – виклад загальних підходів і основних методів досліджень, опис теоретичних і (або) практичних досліджень на конкретних прикладах.

В першому розділі студент окреслює основні етапи розвитку наукової думки за своєю проблемою. Загальний обсяг огляду літератури не повинен перевищувати 20% обсягу основної частини курсової роботи.

У другому розділі, як правило, обґрунтовують вибір напрямку досліджень, наводять методи вирішення задач і їх порівняльні оцінки.

При написанні курсової роботи студент повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі результати.

ВИСНОВКИ розміщують безпосередньо після викладення суті роботи, починаючи з нової сторінки.

У висновках викладають найважливіші наукові та практичні положення, які були розглянуті в роботі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ слід розміщувати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків або по мірі посилання у роботі. Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи (ДОДАТОК Б). Посилання на літературу в тексті роботи розмішують у квадратних дужках після відповідної цитати, наприклад [12, 387]. Тут "12" – це номер у списку літератури тієї публікації, на яку посилається студент, а через кому подається номер сторінки в цій публікації, на якій розміщено цитований текст.

До **ДОДАТКІВ** за необхідності доцільно включати допоміжний матеріал:

- таблиці допоміжних даних;
- анкети опитувань чи інших застосованих видів емпіричних досліджень;
- допоміжні ілюстрації.

4.3. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

4.3.1. Загальні вимоги

Курсову роботу друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) через півтора міжрядкових інтервали до тридцяти рядків на сторінці, 14-м кеглем.

Обсяг основного тексту роботи 30-40сторінок.

До загального обсягу роботи не входять додатки, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених структурних одиниць підлягають суцільній нумерації.

Текст роботи необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве – не менше 30 мм, праве – не менше 10 мм, верхнє – не менше 20 мм, нижнє – не менше 20 мм.

Текст основної частини поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти.

Заголовки структурних частин "ЗМІСТ", "ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ", "ВСТУП", "РОЗДІЛ", "ВИСНОВКИ", "ДОДАТКИ", "СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ", друкують великими літерами по центру рядка. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку є кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розрядці у підбір до тексту. В кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 1 інтервалу.

Кожну структурну частину роботи треба починати з нової сторінки.

4.3.2. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у *правому верхньому куті* сторінки без крапки в кінці.

Такі структурні частини, як зміст, вступ, висновки, список використаної літератури, джерела, додатки не мають порядкового номера. Звертаємо увагу на те, що всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини роботи, нумерують звичайним чином. Не нумерують лише їх заголовки, тобто не можна друкувати: "1. ВСТУП" або "Розділ 6. ВИСНОВКИ". Номер розділу ставлять після слова "РОЗДІЛ", після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: "2.3." (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок підрозділу.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. В кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: "1.3.2." (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок пункту.

Підпункти нумерують у межах кожного пункту за такими ж правилами, як пункти.

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці необхідно наводити безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок. Таблицю, рисунок або креслення, розміри якого більше формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування у тексті або в додатках.

Ілюстрації позначають словом "Рис." і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках.

Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка.

Наприклад: Рис.1.2 (другий рисунок першого розділу).

Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в розділі подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. В *правому верхньому куті* над відповідним заголовком таблиці розміщують напис "Таблиця" із зазначеннями номера.

Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: "Таблиця 1.2" (друга таблиця першого розділу).

Якщо в розділі є лише одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

При перенесенні частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово "Таблиця" і номер її вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова "Продовж, табл." і вказують номер таблиці, наприклад: "Продовж. табл.1.2".

Формули (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

4.3.3. Ілюстрації

Ілюструвати роботу слід, виходячи із певного загального задуму, за ретельно продуманим тематичним планом, що допомагає уникнути ілюстрацій випадкових, пов'язаних із другорядними деталями тексту і запобігти невиправданим пропускам ілюстрацій до найважливіших тем. Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації.

Назви ілюстрацій розміщують після їхніх номерів. За необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підрисунковий підпис).

Підпис під ілюстрацією зазвичай має чотири основних елементи:

- найменування графічного сюжету, що позначається скороченим словом "Рис.";
- порядковий номер ілюстрації, який вказується без знаку номера арабськими цифрами;
- тематичний заголовок ілюстрації, що містить текст із якомога стислою характеристикою зображеного;

- експлікацію, яка будується так: деталі сюжету позначають цифрами, які виносять у підпис, супроводжуючи їх текстом.

Основними видами ілюстративного матеріалу є: креслення, технічний рисунок, схема, фотографія, діаграма і графік.

Не варто оформлювати посилання на ілюстрації як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у підписі. У тому місці, де викладається тема, пов'язана з ілюстрацією, і де читачеві треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках "(рис.3.1)" або зворот типу: "...як це видно з рис. 3.1" або "... як це показано на рис. 3.1".

4.3.4. Таблиці

Слово Таблиця 2.3. розміщують *над назвою таблиці, праворуч*. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. *Назву наводять жирним шрифтом*.

Текст у таблиці варто друкувати *кеглем 12 з одинарним інтервалом*.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті, так, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку або з поворотом за стрілкою годинника. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступну сторінку. При перенесенні таблиці на наступну сторінку назву вміщують тільки над її першою частиною.

Якщо цифрові або інші дані в якому-небудь рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк.

4.3.5. Формули

При використанні формул необхідно дотримуватися певних правил.

Найбільші, а також довгі і громіздкі формули, котрі мають у складі знаки суми, добутку, диференціювання, інтегрування, розміщують на окремих рядках. Це стосується також і всіх нумерованих формул. Для економії місця кілька коротких однотипних формул, відокремлених від

тексту, можна подати в одному рядку, а не одну під одною. Невеликі і нескладні формули, що не мають самостійного значення, вписують всередині рядків тексту.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони наведені у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з *нового рядка*. Перший рядок пояснення починають зі слова "де" без двокрапки.

Рівняння і формули треба виділяти з тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишити не менше одного вільного рядка. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=), або після знаків плюс (+), мінус (-), множення.

Нумерувати слід лише ті формули, на які є посилання в наступному тексті, інші нумерувати не рекомендується.

Порядкові номери позначають арабськими цифрами в круглих дужках біля правого поля сторінки без крапок від формули до її номера. Номер, який не вміщується у рядку з формулою, переносять у наступний нижче формули.

Номер формули при її перенесенні вміщують на рівні останнього рядка. Якщо формулу взято в рамку, то номер такої формули записують зовні рамки з правого боку навпроти основного рядка формули. Номер формули-дробу подають на рівні основної горизонтальної риски формули.

Загальне правило пунктуації в тексті з формулами таке: формула входить до речення як його рівноправний елемент. Тому в кінці формул і в тексті перед ними розділові знаки ставлять відповідно до правил пунктуації.

Двокрапку перед формулою ставлять лише у випадках, передбачених правилами пунктуації, а) у тексті перед формулою є узагальнююче слово; б) цього вимагає побудова тексту, що передує формулі.

Розділовими знаками між формулами, котрі йдуть одна під одною і не відокремлені текстом, можуть бути кома або крапка з комою безпосередньо за формулою до її номера.

4.3.6. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

При написанні курсової роботи студент повинен посилатися на цитовану літературу, або на ту літературу, звідки взято ідеї, висновки, задачі, питання, вивченню яких присвячена робота. Посилатися слід на останні видання публікацій.

Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке є посилання.

Посилання в тексті на літературні джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, "... у працях [1-7]....".

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Науковий етикет потребує точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз "так званий";

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень,

абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками, Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело;

д) якщо необхідно виявити ставлення до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання;

е) коли студент, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, то робиться спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали автора, а весь текст застереження вміщується у круглі дужки. Варіантами таких застережень є, наприклад: (курсив наш. – М.Х.), (підкреслено мною. – М.Х.), (розбивка моя. – М.Х.).

4.3.7. Оформлення списку використаної літератури (додаток Б)

Список використаної літератури – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків.

4.3.8. Додатки (подається за необхідності)

Додатки оформлюють як продовження роботи на наступних її сторінках або у вигляді окремої частини (книги), розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті.

Якщо додатки оформлюють на наступних сторінках, кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово "Додаток Б" і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ, наприклад, додаток А, додаток Б. Один додаток позначається як додаток.

При оформленні додатків окремою частиною (книгою) на титульному аркуші під назвою роботи друкують великими літерами слово "ДОДАТКИ".

Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад, А.2 - другий розділ додатка А; В.3.1 – перший підрозділ третього розділу додатка В.

Ілюстрації, таблиці та формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. Д.1.2-другий рисунок першого розділу додатка Д); формула (А.1)- перша формула додатка А.

Завершена курсова робота представляється на кафедрі. В процесі виконання курсової роботи керівник надає допомогу студенту у визначенні переліку питань, які необхідно висвітлити.

Курсова робота, яка не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, написана без дотримання затвердженого плану, не містить матеріалів конкретного вивчення теми - до захисту не допускається.

ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра менеджменту природоохоронної діяльності

(повна назва кафедри, циклової комісії)

КУРСОВА РОБОТА

«Вступ до публічного адміністрування»

(назва дисципліни)

на тему: **Процесний підхід як основа підвищення ефективності функціонування сучасної організації**

Студент(ка) 2 курсу групи ПУА-22
спеціальність «Публічне управління
та адміністрування»

Бабанова Т.М.

(прізвище та ініціали студента)

Керівник ст.викл., к.е.н. Попова М.О.

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS

Члени комісії

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

м. ОДЕСА - 2018 рік

(згідно з ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання»)

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Василій Великий. Гомілії / Василій Великий ; [пер. з давньогрец. Л. Звонська]. — Львів : Свічадо, 2006. — 307 с. — (Джерела християнського Сходу. Золотий вік патристики IV—V ст. ; № 14). 2. Коренівський Д. Г. Дестабілізуючий ефект параметричного білого шуму в неперервних та дискретних динамічних системах / Коренівський Д. Г. — К. : Ін-т математики, 2006. — 111 с. — (Математика та її застосування) (Праці / Ін-т математики НАН України ; т. 59). 3. Матюх Н. Д. Що дорожче срібла-золота / Наталія Дмитрівна Матюх. — К. : Асамблея діл. кіл : Ін-т соц. іміджмейкінгу, 2006. — 311 с. — (Ювеліри України ; т. 1). 4. Шкляр В. Елементал : [роман] / Василь Шкляр. — Львів : Кальварія, 2005. — 196, [1] с. — (Першотвір).
Два автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Матяш І. Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині : історія, спогади, арх. док. / І. Матяш, Ю. Мушка. — К. : Києво-Могилян. акад., 2005. — 397, [1] с. — (Бібліотека наукового щорічника "Україна дипломатична" ; вип. 1). 2. Ромовська З. В. Сімейне законодавство України / З. В. Ромовська, Ю. В. Черняк. — К. : Прецедент, 2006. — 93 с. — (Юридична бібліотека. Бібліотека адвоката) (Матеріали до складання кваліфікаційних іспитів для отримання Свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю ; вип. 11). 3. Суберляк О. В. Технологія переробки полімерних та композиційних матеріалів : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Суберляк, П. І. Баштанник. — Львів : Растр-7, 2007. — 375 с.
Три автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Акофф Р. Л. Идеализированное проектирование: как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущего организации / Акофф Р. Л., Магидсон Д., Эддисон Г. Д. ; пер. с англ. Ф. П. Тарасенко. — Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2007. — XLIII, 265 с.

<p>Матеріали конференцій, з'їздів</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу : матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників ["Молодь України і аграрна реформа"], (Харків, 11—13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. — Х. : Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. — 167 с. 2. Кібернетика в сучасних економічних процесах : зб. текстів виступів на республік. міжвуз. наук.-практ. конф. / Держкомстат України, Ін-т статистики, обліку та аудиту. — К. : ІСОА, 2002. — 147 с. 3. Матеріали ІХ з'їзду Асоціації українських банків, 30 червня 2000 р. інформ. бюл. — К. : Асоц. укр. банків, 2000. — 117 с. — (Спецвип.: 10 років АУБ). 4. Оцінка й обґрунтування продовження ресурсу елементів конструкцій : праці конф., 6—9 черв. 2000 р., Київ. Т. 2 / відп. Ред. В. Т. Трощенко. — К. : НАН України, Ін-т пробл. міцності, 2000. — С. 559—956, XIII, [2] с. — (Ресурс 2000). 5. Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій : зб. наук. праць / наук. ред. В. І. Моссаковський. — Дніпропетровськ : Навч. кн., 1999. — 215 с. 6. Ризикологія в економіці та підприємстві : зб. наук. праць за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф., 27-28 берез. 2001 р. / М-во освіти і науки України, Держ податк. адмін. України [та ін.]. — К. : КНЕУ : Акад. ДПС України, 2001. — 452 с.
<p>Словники</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Географія : словник-довідник / [авт.-уклад. Ципін В. Л.]. — Х. : Халімон, 2006. — 175, [1] с. 2. Тимошенко З. І. Болонський процес в дії : словник-довідник основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко. — К. : Європ. ун-т, 2007. — 57 с. 3. Українсько-німецький тематичний словник [уклад. Н. Яцко та ін.]. — К. : Карпенко, 2007. — 219 с. 4. Європейський Союз : словник-довідник / [ред.-упоряд. М. Марченко]. — 2-ге вид., оновл. — К. : К.І.С., 2006. — 138 с.
<p>Законодавчі та нормативні документи</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кримінально-процесуальний кодекс України : за станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна Рада України. — Офіц. вид. — К. : Парлам. вид-во, 2006. — 207 с. — (Бібліотека офіційних видань). 2. Медична статистика : зб. нормат. док. / упоряд. та голов. ред. В. М. Заболотько. — К. : МНІАЦ мед. статистики : Медінформ, 2006. — 459 с. — (Нормативні директивні правові документи). 3. Експлуатація, порядок і терміни перевірки запобіжних пристроїв посудин, апаратів і трубопроводів теплових електростанцій : СОУ-Н ЕЕ 39.501:2007. — Офіц. вид. — К. : ГРІФРЕ : М-во палива та енергетики України, 2007. — VI, 74 с. — (Нормативний документ Мінпаливенерго України. Інструкція).

Стандарти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Показчик та огляд (ISO 7000:2004, IDT) : ДСТУ ISO 7000:2004. — [Чинний від 2006-01-01]. — К. : Держспоживстандарт України 2006. — IV, 231 с. — (Національний стандарт України). 2. Якість води. Словник термінів : ДСТУ ISO 6107-1:2004 — ДСТУ ISO 6107-9:2004. — [Чинний від 2005-04-01]. — К. : Держспоживстандарт України, 2006. — 181 с. — (Національні стандарти України). 3. Вимоги щодо безпечності контрольно-вимірювального та лабораторного електричного устаткування. Частина 2-020. Додаткові вимоги до лабораторних центрифуг (EN 61010-2-020:1994, IDT) : ДСТУ EN 61010-2-020:2005. — [Чинний від 2007-01-01]. — К. : Держспоживстандарт України, 2007. — IV, 18 с. — (Національний стандарт України).
Бібліографічні показники	<ol style="list-style-type: none"> 1. Куц О. С. Бібліографічний показчик та анотації кандидатських дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді Львівського державного університету фізичної культури у 2006 році / О. Куц, О. Вацеба. — Львів : Укр. технології, 2007. — 74 с. 2. Систематизований показчик матеріалів з кримінального права, опублікованих у Віснику Конституційного Суду України за 1997—2005 роки / [уклад. Кириш Б. О., Потлань О. С.]. — Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2006. — 11 с. — (Серія: Бібліографічні довідники ; вип. 2).
Електронні ресурси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти [Електронний ресурс] : за даними Всеукр. перепису населення 2001 р. / Держ. ком. статистики України ; ред. О. Г. Осауленко. — К. : CD-вид-во "Інфодиск", 2004. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) : кольор. ; 12 см. — (Всеукр. перепис населення, 2001). — Систем. вимоги: Pentium-266 ; 32 Мб RAM ; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP. — Назва з титул. екрану. 2. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті : (підсумки 10-ї Міжнар. конф. „Крим-2003”) [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник — 2003. — № 4. — С. 43. — Режим доступу до журн. : http://www.nbu.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm.